

Pokud jde o nabývání a pozbývání protektorátní příslušnosti, ponechává nařízení v platnosti jako předpisy o nabývání a pozbývání protektorátní příslušnosti dosavadní předpisy česko-slovenské.

Platí tu tedy od 16. března 1939 předpisy §§ 28 a násl. obec. obč. zákona (pokud již dříve nebyly zrušeny zcela nebo zčásti) a je provádějící předpisy, zvláště tedy předpisy o udělování příslušnosti, nabývání jí rodem, sňatkem, legitimací, dále předpisy o pozbývání příslušnosti, jako vystěhovalecký patent ze dne 24. března 1832 (o propuštění ze svazku příslušníků protektorátních a pozbytí příslušnosti vystěhováním).

Vládní nařízení č. 19/1940 Sb. obsahuje také některé předpisy o domovském právu, které svou podstatou souvisí se státní příslušností. Ustanovuje se všeobecně, že dosavadní předpisy o nabývání a pozbývání domovské příslušnosti, tedy zvláště ustanovení domovského zákona č. 105/1863, č. 222/1896 ř. z., § 14 ústav. zákona č. 236/1920 Sb. z. a n. ve vztahu k § 2 tohoto zákona, jakož i předpisy vlád. nařízení č. 301/1938 Sb. a 44/1939 Sb. I. zůstávají v platnosti; avšak předpisy o přikazování bezdomovců podle §§ 18 a násl. zákona č. 105/1863 ř. z. doplňují se předpisy vládního nařízení (§ 4), které všeobecně platí o osobách, které stávají se protektorátními příslušníky, avšak nemají v některé obci Protektorátu domovského práva nebo nelze jejich domovské právo zjistiti. Takové osoby se přikazují domovským právem do té obce, kde měly samy, dále jejich rodiče, po případě prarodiče domovské právo, dále bydliště, či nemovitý majetek; nelze-li takto domovské právo určití, určí ho ministerstvo vnitřa podle volné úvahy.

Josef Boura:

POPLATKOVÉ OSVOBOZENÍ PŘEVODŮ DOMŮ PODLE ZÁKONŮ O STAVEBNÍM RUCHU.

Podle jednotlivých zákonů o stavebním ruchu jsou osvobozeny od poplatku z převodu nemovitostí vesměs první úplatné převody dokončených novostaveb. Vznikají pochybnosti, zda se osvobození vztahuje na převod stavby následující po stornovaném převodu, dále na převod novostavby, k němuž došlo příklepem uděleným v důsledku předražku ve veřejné dražbě, a posléze na převod stavby z pozůstalosti příp. dědiců stavebníka nebo následující po bezplatném převodu.

Nutno předeslati, že poplatek z převodu nemovitostí jest poplatkem z právního jednání. Poplatku podléhá i ústní smlouva o převodu. Pro poplatkovou povinnost převodu nemovitostí jest rozhodným okamžik uzavření právního jednání; nárok státu na poplatek vzniká nabytím titulu práva vlastnického k nemovitosti (tak i ustálená judikatura nejv. správ. soudu, srov. ku př. násl. z 10. VI. 1924, č. 10.241, Boh. F. 2003) a není nabytí knihovního vlastnictví po té stránce nutné (náleze ze 7. IX. 1928, č. 2612/27, Boh. F. 4349).

Zákony o stavebním ruchu poskytují osvobození od poplatku určitým převodům, výjimkou z obecné poplatkové povinnosti. Jsou tedy tato ustanovení o osvobození svojí povahou výjimečnými právními normami, jež dlužno vykládati striktně (srov. násl. z 1. XII. 1934, č. 17.238/31, Boh. F. 7355).

I. Osvobození převodu stavby následujícího po neuskutečněné smlouvě.

Přemětem převodního poplatku jest zásadně každé platné právní jednání. Na poplatnosti kupní smlouvy nemění ničeho okolnost, že smlouva nebyla splněna, nýbrž souhlasně stranami zrušena (nález z 23. XII. 1915, č. 8228, Budw. 10.005 a z 15. XI. 1919 č. 2445, Boh. 123). I »dodatečná« nemožnost splnění smlouvy jest pro poplatkovou povinnost nerozhodná (nál. z 9. X. 1925 č. 18.867, Boh. 2721). Z toho je patrné, že i neuskutečněný neb zrušený převod nemovitostí jest zásadně poplatku podroben. Z důvodů storna nepřisluší stranám zákonný nárok na odpis poplatku (nál. Boh. F 5481/30), povoluje se však na žádost podstatné snížení. (Viz: Bura, Praktická poplatková příručka, str. 84.)

I když tedy prvý úplatný převod po dokončení novostavby byl zrušen (stornován) a k jeho uskutečnění nedošlo, zůstane přece jen převodem, který podle obecných poplatkových předpisů by v zásadě poplatku podléhal. (Při splnění podmínek osvobození od poplatku, podle zák. o stavebním ruchu by však právě tomuto příslušelo zásadně osvobození.) Pak ale další převod nemovitosti, následující bezprostředně po takovém neuskutečněném neb zrušeném (stornovaném) převodu není prvním převodem ve smyslu zák. o stavebním ruchu, i když ve skutečnosti jde o převod se stavebníka přímo na nového knihovního vlastníka.

Jest tedy odůvodněn názor, že převodu nemovitostí následujícímu po zrušeném (neuskutečněném) převodu osvobození podle zákonů o stavebním ruchu nepřisluší. Tak uznal právem i nejv. správní soud v nálezu z 1. XII. 1934, č. 17.238/31, Boh. 7355, v němž vyslovil toto: Otázku, co jest »převodem« ve smyslu § 53 odst. 2 a § 54 zák. č. 44/1927 Sb. o stav. ruchu, je řešiti jen s hlediska práva poplatkového. — Pro obor poplatkového práva platí jako převod vlastnického práva k nemovitosti již nabytí titulu vlastnického práva a není tedy třeba ani uskutečnění smlouvy, ani převodu v pozemkových knihách, ani odevzdání nemovitosti do držby. Následkem toho stornovaný převod s hlediska poplatkového se rovná převodu zcela uskutečněnému. — Převod stavby nelze pokládati za první převod podle § 53 odst. 2 a § 54 zák. č. 44/1927 proto, že dřívější její převod byl stornován.

II. a) Osvobození převodu stavby uskutečněného po zrušení příklepu v důsledku předražku.

Exekuční prodej reality jest posuzovati jako kupní smlouvu (pozn. 4 k saz. pol. 95/65 popl. zák.). Právní jednání o prodeji nemovitosti v exekuční dražbě jest uzavřeno soudním vyhlášením příklepu. Ovšem i příklep, stejně jako smlouva, může býti zrušen, případně prohlášen za neplatný. Avšak okolnost, že příklep může býti zrušen, ať následkem podaného rekursu nebo předražku, nemění ničeho na skutečnosti, že svobodným prohlášením nejvíce podávajícího (vydražitele) a příklepnutím exekučního soudce (jakožto představitele prodávajícího bylo uzavřeno právní jednání, jež má účinky smlouvy (srov. nález s. s. d. ze 7. ledna 1904, č. 175, Budw. 2271 F.) Tento právní názor vyplývá jasně z ustanovení exekučního řádu.

Podle § 156 ex. řádu č. 79/1896 ř. z. v souhlase s § 237 nabývá vydražitel vlastnictví k vydražené nemovitosti příklepem. Dnem, kterého byl

příklep udělen, přechází na vydražitele jak nebezpečí nemovitosti, tak i všechny plody a užitky a tíž nese od tohoto dne všechna břemena s vlastnictvím nemovitosti spojená. Tyto právní účinky příklepu nezávisí na tom, zda příklep vešel v moc práva (nález n. s. s. z 26. listopadu 1920, čís. 11.368, Boh. 368). Splnění dražebních podmínek má za následek odevzdání nemovitosti a knihovní zápis práva vlastnického pro vydražitele. Z toho je zřejmo, že udělením příklepu nabývá vydražitel všechna práva, která jsou podstatným obsahem práva vlastnického, a že zápis tohoto práva do knih a odevzdání nemovitosti závisí jen na podmínce, totiž na splnění dražebních podmínek. Splní-li vydražitel tyto podmínky, přibude k dosavadním jeho právům též knihovní zápis a odevzdání nemovitosti. Obsah příklepu jest tudíž právem ode dne příklepu nejen bráti veškeré užitky a nésti břemena s vlastnictvím nemovitosti spojená, nýbrž i právo na faktické odevzdání a na zápis knihovní (nález ze 7. září 1928, č. 2612/27, Boh. 4349).

Nárok státu na poplatek převodní vzniká podle § 44 popl. zák. již nabytím vlastnického titulu, tedy v případě exekučního vydražení reality příklepem (cit. nálezy Boh. 368 a 4349) a tímtež okamžikem vzniká i právo poplatek předepsati (nál. z 23. září 1903, č. 9783, Budw. 1971 F. — proto tímto dnem počíná také běžeti lhůta k žádosti o úlevy podle § 3, odst. 1. zák. č. 74/1901 ř. z.).

Podle toho jest nabytí novostavby příklepem považovati za první převod novostavby bez ohledu na to, zda usnesení o udělení příklepu vešlo v moc práva, či zda došlo k odevzdání a knihovnímu zápisu vlastnického práva. Tento charakter prvního úplatného převodu nemůže pak ovšem prvému příklepu odejmouti ani podání předražku a nový příklep, jímž byl předchozí příklep zrušen. Další usnesení soudu o udělení příklepu předražiteli jest novým právním titulem k nabytí vlastnického práva pro předražitele jako dalšího nabyvatele; nabytí reality předražitelem jest tedy druhým převodem dokončené stavby.

Tento závěr jest také ve shodě s ustanoveními exekučního řádu o účinných předražku. Podle § 195 ex. ř. dražba může býti učiněna předražkem neúčinnou. § 157 pak stanoví, že pozbude-li příklep přijetím předražku účinnosti, vydražitel má vrátiti vybrané plody a důchody. Pozbývá tedy příklep přijetím předražku pouze účinnosti, nestává se však neplatným ex tunc.

Z této úvahy plyne, že osvobození od poplatku nemovitostního podle zák. o stavebním ruchu, nepřisluší převodu, k němuž došlo v důsledku předražku. Tak rozhodl i n. s. s. v nálezu z 25. IV. 1939, č. 5929/37/3, Boh. F 9466/39 s tímto odůvodněním:

Právoplatným přijetím předražku se nestává původní příklep od původu právně neplatným, nýbrž jeho právní účinky musí býti teprve odstraněny tím, že jej soud zruší a že udělí příklep předražiteli. Předražitel pak nevstupuje v práva a povinnosti původního vydražitele dnem pravoplatnosti přijetí předražku, nýbrž nabývá práv a vstupuje v povinnosti vydražitele teprve dnem udělení příklepu pro sebe. Jeho práva a povinnosti vznikají a počínají tedy teprve dnem udělení příklepu jemu (srov. Neumann, Komentář k exekučnímu řádu k § 199). — S hlediska poplatkového práva dlužno hleděti na původní příklep v zásadě jako na poplatné získání vlastnického titulu k vydražené nemovitosti a na příklep, udělený v důsledku předražku, jako na další získání vlastnického titulu od původního titulu odlišné, tudíž v zásadě rovněž poplatné. — S hlediska § 53, odst. 2. a § 54 zák. č. 43/1928 Sb. o stavebním ruchu nutno proto pokládati za první úplatný převod — osvobozený od poplatku — toliko převod uskutečněný příklepem původním, kdežto převod uskutečněný v důsledku předražku dlužno pokládati již za převod další, poplatku podrobený.

Stejně nález n. s. s. z 9. XI. 1939, č. 162/38.

Ve shodě s uvedeným stanoviskem rozhodl n. s. s. také o otázce počítání lhůty k zapravení převodního poplatku v nál. z 13. XI. 1937, č. 2677/35/3, Boh. F 8799/37: Podle předpisu § 3, odst. 1, lit. ch) zák. č. 65/1933 Sb. a ustanovení čl. III. lit. ch) a čl. VI., odst. 2 vl. nař. č. 66/1933 Sb. jest zapraviti poplatek převodní v případě vydražení nemovitosti ve veřejné dražbě přímo do lhůty 40 dnů, čítané ode dne udělení příklepu exekučním soudem a nikoliv ode dne, kdy nabyl příklep moci práva, neb kdy o něm byl vydražitel vyrozuměn.

b) Přednostní pořadí pravoplatně předepsaného převodního poplatku z příklepu zrušeného pro nesplnění dražebních podmínek.

Otázka poplatkové povinnosti převodu nemovitosti v exekuční dražbě, který pro zrušení příklepu uskutečněn nebyl, má velmi značný význam také pro přikázání poplatku v další dražbě příp. pro uplatnění přednostního pořadí, které převodnímu poplatku náleží. Je-li, jak bylo již uvedeno, i zrušený převod zásadně poplatku podroben, je nepochybné, že, byl-li poplatek z takového převodu předepsán a nabyt moci práva, vázne pak na věcně ručící nemovitosti (§ 72 popl. zák.); z toho plyne, že při vydražení této nemovitosti bude na ní váznoucí poplatek přikázán k úhradě. Tak v určitém případě zamítl soud (I. stol.) odpor podaný proti přikázání převodního poplatku odůvodněný tím, že šlo o převodní poplatek vyměřený z příklepu, který byl zrušen pro nesplnění dražebních podmínek, takže k převodu práva vlastnického nedošlo. V odůvodnění zamítavého rozhodnutí soud uvedl:

Dle § 237 ex. ř. vydražitel nabývá práva vlastnického k vydražené nemovitosti pravoplatným příklepem.

Vydražitelé nesplnili dražebních podmínek, příklep udělený dle § 157 ex. ř. pozbyl účinnosti, ale nic to nemění na okolnosti, že příklep obmeškavým vydražitelům byl pravoplatně udělen.

Podkladem pro vyměření převodního poplatku jest pravoplatný příklep, který podmiňuje převod vlastnického práva.

Soud pak zkoumal vlastnost přihlášeného převodního poplatku dle § 216 ex. ř., § 72 zák. č. 50 z r. 1850, zjistil, že poplatek byl přihlášen včas a že se jedná o převodní poplatek před udělením posledního příklepu, jsou tedy splněny podmínky těchto předpisů a proto bylo přiznati převodnímu poplatku oprávnění i přednostní pořadí. (Rozh. ze 14. XI. 1901 č. 15.275, rozh. z 31. X. 1934 R I. 1024/34.)

Vydražitelky nabyly vydražením práva vlastnického k vydraženým nemovitostem pod podmínkou rozvazovací, t. j. že splní dražební podmínky (§§ 156, 237 ex. ř. a § 72 popl. zák.)

Tato podmínka dle platných zásad nemá vlivu na poplatnost právního jednání pro nesplnění dražebních podmínek, t. j. právního jednání pro neplnění, na zmar příšlého. (Flieger, Právník ač 1902, § 44 popl. zák.)

První dražba zůstává účinnou pak potud, pokud z ní vzházejí závazky (§§ 154/2, 155 a 156 ex. ř., Neumann, System str. 303, 304).

Zásadně tedy převodní poplatek z první dražby požívá výsadního práva i v případě opětne dražby (§ 157 ex. ř.). — Soudům nepřísluší zkoumati, zda byl převodní poplatek vyměřen právem či neprávem; o tom, jakož i o odepsání vyměřeného již poplatku z důvodu, že se převod neuskutečnil, rozhodují výlučně finanční úřady (rozh. n. s. s. z 9. II. 1926, č. R I 76/26, Vážný 5737; srov. též rozh. z 18. IX. 1931 č. R I 495/31, Vážný 10.995, Heller-Lappert-Čakrt I., str. 191).

To platí i v případě převodu stavby, k němuž došlo v důsledku předražku. I když jest podle zákonů o stavebním ruchu pokládati za první

úplatný převod — osvobozený od poplatku — toliko převod uskutečněný příklepem původním, kdežto převod uskutečněný v důsledku předražku dlužno pokládati již za převod další (viz výše nález n. s. s. z 25. IV. 1939, č. 5929/37), přece poplatek z prvního příklepu pravoplatně předepsaný vázne na věčně ručící nemovitosti. Jest tedy třeba k vyvarování se těchto následků včas zakročit o zrušení neb odpis poplatku ze zrušeného příklepu.

Výn. min. fin. z 26. IX. 1889, č. 22.870 (srov. Siblík, Nástin zvláštní části práva popl., str. 61) sice nařizuje, že poplatek z úřední moci se odepíše nebo vrátí tehdy, když vydražitel nesplní dražebních podmínek a dojde k dražbě nové, ale z tohoto výnosu, jenž ostatně nemluví o případech předražku, nelze odvozovati zákonný nárok.

III. a) Osvobození úplatného převodu novostavby, jemuž předcházela pozůstalost aneb převod bezplatný.

Otázku, přísluší-li osvobození od převodního poplatku pro převod nemovitostí z pozůstalosti příp. od dědiců na další nabyvatele anebo následující po bezplatném převodu mezi živými, nelze řešiti u všech zákonů o stavebním ruchu stejně. Znění ustanovení o poplatkových úlevách bylo v jednotlivých zákonech odlišné. (Při převodech domů s družstev a obcí na členy a čekatele ovšem pozůstalost se nevyskytuje.)

Zák. z 11. III. 1921, č. 100 Sb. z. (v § 38 odst. 2.) přiznával osvobození od poplatku převodního:

1. pro převody vystavěných budov: se stavebních sdružení obecně prospěšných na jejich členy neb s obcí na čekatele (bez časového omezení) a
2. oprávněnému podnikateli staveb pro první prodej v době pěti let od dokončení stavby.

Stejně ustanovení obsahoval i zák. z 27. I. 1922, č. 45 Sb. z. (§ 36, odst. 2.). Podmínkou pro osvobození jest, že budova byla vybudována s finanční podporou podle tohoto zákona (nález n. s. s. Boh. F. 6108/32).

Zák. z 21. XII. 1922, č. 403 Sb. z., jenž rozšířil platnost zákona č. 102/1921 Sb. o daňových výhodách na stavby budov obytných a provozních, s nimiž bude v roce 1923 započato a které budou v tomto roce buď dokončeny anebo v nichž bude po roce 1923 náležitě pokračováno, poskytl osvobození od poplatku nemovitostního pro úplatný převod stavby, které přísluší daňová výhoda, převede-li se úplatně do 3 let po úplném dokončení. (Při převodu přestavby, přístavby nebo nástavby osvobozena poměrná část hodnoty celé budovy, jež připadá na tuto částečnou stavbu — § 2.)

Toto ustanovení zákona č. 403/1922 Sb. z. se již liší od obou dřívějších zákonů o stavebním ruchu tím, že jak zák. č. 100/21, tak i zák. č. 45/22 Sb. z. přiznávaly osvobození kromě převodům se stavebních družstev a obcí výslovně jen převodům staveb s oprávněného podnikatele, tedy stavitele, kdežto zák. č. 403/22 Sb. toto omezení nemá. Z toho plyne, že dědický nápad a stejně bezplatný převod, jest u prvých dvou zákonů překážkou osvobození následujícího úplatného převodu. Zemřel-li stavitel a dům napadl dědicům, pak nemohli tyto uplatňovati pro prodej domu již nároku na osvobození od poplatku převodního, dle zák. č. 100/21 a 45/22 Sb. z., i když šlo o prvý úplatný převod po dokončení stavby. Dědický nápad nebyl sice úplatným převodem, jemuž by mohlo být osvobození přiznáno, ale převod s dědiců na další nabyvatele nebyl již převodem s oprávněného podnikatele, jak oba zákony vyžadují; tím byl zůstavitel. Totéž platí i o převodu následujícím po prvním bezplatném převodu dokončené novostavby.

Osvobození prvního úplatného převodu podle zák. č. 403/1922 Sb. z. však předcházející pozůstalost či dědický nápad a stejně i bezplatný převod nepřekáží. Tak uznal i n. s. s. již v nálezu Boh. F. 6755/33, v němž řešil případ, kde dědicové prodali ve 3 letech po dokončení stavby provedenou zůstavitelem a vyslovil tento názor: Z ustanovení odst. 1, § 2 zák. č. 403/20 vychází nesporně na jevo, že zákon poskytuje osvobození od nemovitostního poplatku jen úplatnému převodu, a to prvnímu takovému převodu, uskutečněnému do 3 let po úplném dokončení stavby, z čehož plyne,

že pro řešení otázky, zdali jde o první úplatný převod, nelze přihlížet k okolnosti, že prvnímu úplatnému převodu předcházela nějaký převod bezúplatný; takový předcházející bezúplatný převod nemůže tedy pozdějšímu úplatnému převodu odejmouti charakter prvního úplatného převodu podle cit. ustanovení.

Další zákon o stavebním ruchu z 25. I. 1923 č. 35 Sb. z. (§ 36) přiznává osvobození pro

1. převod domů vystavěných s finanční podporou podle tohoto zákona s obecně prospěšného stavebního sdružení na členy neb s obce na čekatela a

2. oprávněnému podnikateli staveb pro první prodej v době pěti let a jinému stavebníku v době tří let od dokončení staveb.

Tento zákon se vztahoval na stavby započaté v r. 1923 a dokončené v r. 1924 (§ 27) a byl prodloužen zákonem ze 7. III. 1924 č. 58 Sb. z. na stavby započaté do 30. VI. 1924 a dokončené do konce roku 1924.

Ustanovení zák. č. 35/23 Sb. z. se shoduje s osvobozovacím ustanovením zákonů č. 100/21 a č. 45/22 Sb. v tom, že přiznává osvobození jen převodům se stavitele a rozšiřuje je na převody s jiného stavebníka (s kratší lhůtou). Tím ovšem vylučuje opět možnost přiznání osvobození pro první úplatný převod domu, když mu předcházela dědičný nápad nebo bezplatný převod, neboť pak už nejde o převod s podnikatele nebo stavebníka, nýbrž s dědicův příp. dalších nabyvatelů. Pozůstalost neb bezplatný převod jest tedy i zde překážkou osvobození prvního úplatného převodu. (Osvobození nelze vztahovati také na převody uskutečněné směnou. Nález n. s. s. Boh. F. 5813/31.)

Pozdější zákony o stavebním ruchu mají již ustanovení o osvobození v tomto směru v zásadě shodná. Zák. ze 7. IV. 1927, č. 44 Sb. (§§ 53 a 54) poskytuje osvobození

1. pro úplatný převod dokončené stavby se státní podporou podle tohoto zák. s obce nebo obecně prospěšného stavebního sdružení na členy,

2. oprávněnému podnikateli staveb pro první úplatný převod v době pěti let a jinému stavebníku v době tří let od dokončení stavby, na kterou byla udělena podpora,

3. obdobně i pro převody novostaveb a úplných přestaveb domů, začatých po 30. IV. 1927 a dokončených do konce r. 1928 bez podpory, jde-li o stavby domů s malými byty (do 80 m²).

Osvobození od převodního poplatku podle uvedených ustanovení zák. z r. 1927 nepřislouží takovému převodu novostavby, který se nestal přímo s oprávněného podnikatele staveb nebo s jiného stavebníka, nýbrž teprve s jeho právního nástupce, i když tento nabyt novostavby té bezúplatně a k jejímu převodu došlo kupní smlouvou s neodevzdanou pozůstalostí (Boh. F. 7508/35, 8211/36). Jestliže byla koupě novostavba od neodevzdané pozůstalosti stavebníkovy, byl touto koupí založen další převod, neboť k prvnímu převodu došlo již tím, že dům dědicům napadl a nikoli teprve odevzdáním pozůstalosti (Boh. F. 8211/36).

Totéž platí i o osvobození podle zák. o stavebním ruchu z 28. III. 1928, č. 43 Sb. z. (nález Boh. F. 8340/28), který osvobozuje (§§ 53—55):

1. úplatné převody dokončených staveb s finanční podporou podle tohoto zák., nebo zárukou stát. bytového fondu s obce nebo obecně prospěšného stavebního sdružení na členy,

2. první úplatné převody do 3 let od dokončení stavby s podporou s jiného stavebníka (vynechává tedy podnikatele) a

3. obdobně převody novostaveb a úplných přestaveb domů s malými byty a provozovny, začatých po 31. III. 1928 a dokončených do konce r. 1929 bez podpory.

Ustanovení tato byla prodloužena zákony č. 197/28 Sb. z. a č. 32/29 Sb. z. i na stavby dokončené do konce roku 1929 a 1930 a v podstatě převzata do dalšího zákona o stav. ruchu z 10. IV. 1930 č. 45 Sb. z. pro převody staveb začatých po 30. IV. 1927 a dokončených do konce r. 1932. Tyto lhůty byly pak prodloužovány zákony č. 164/32 Sb. z., č. 244/33 Sb. z., až posléze zákonem č. 32/34 Sb. z. lhůta dokončení staveb prodloužena do konce roku 1936.

U všech v předcházejícím odstavci uvedených zákonů jest pozůstalost neb bezplatný převod překážkou osvobození nejbližší následujícího úplatného převodu novostavby od převodního poplatku, ježto tento převod není už převodem se stavebníka, nýbrž s jeho právních nástupců.

Zákon z 26. III. 1936 č. 65 Sb. z. se opět odchyluje v poplatkových ustanoveních od předcházejících zákonů. § 39 tohoto zák. osvobozuje od převodního poplatku

1. první úplatný převod domů s malými byty a malými provozovny podle § 136 zák. č. 76/27 Sb. z., dokončených v letech 1937 a 1938, spolu s pozemky, tvořícími jejich nádvoří, byla-li sjednána smlouva o převodu do tří let po dokončení stavby, dále

první úplatný převod dokončených staveb, vystavěných

2. s podporou podle hlavy IV. tohoto zák. právníky osobami veřejného práva a obecně prospěšnými stavebními sdruženími, které jsou určeny podle své povahy ku převodu do vlastnictví fyzických osob, byla-li sjednána smlouva o převodu do pěti let po dokončení stavby a

3. s podporou podle hlavy VI. zák., byla-li sjednána smlouva o převodu do deseti let po dokončení stavby. V § 40 pak zákon stanoví zásady pro výpočet osvobozené hodnoty při převodech staveb osvobozených s neosvobozenými.

Osvobození podle tohoto zákona se blíží — jak je ze srovnání ustanovení uvedených výše patrné — ustanovení zákona č. 403/1922 Sb. z. v tom, že neváže osvobození na osobu podnikatele nebo stavebníka. Ostatní zákony o stavebním ruchu vesměs přiznávají osvobození podnikateli stavby nebo stavebníku pro první úplatný převod; tím zvyšují přísnost podmínek pro osvobození v zásadě věcné ještě o požadavek přímého převodu s určitě osoby, takže podle svého znění přiznávají věcné osvobození jen určitým osobám. Tak tomu není v uvedených zákonech č. 403/22 Sb. z. a č. 65/1936 Sb. z., které obsahují čisté osvobození věcné.

Ze znění zákona č. 65/1936 Sb. z. (ustanovení odst. prvního výše pod č. 1) plyne, že osvobození od poplatku převodního patří prvnímu úplatnému převodu i tehdy, když mu předcházela převod bezplatný nebo pozůstalost, stejně jako tomu bylo u zák. č. 403/1922 Sb. z. Není-li totiž podle zákona osvobození vázáno přímo na osobu podnikatele nebo stavebníka, pak nápad novostavby jím postavené dědicům (pozůstalost) ani bezplatný převod s něho na další nabyvatele, ježto není prvním úplatným převodem, nemůže býti považován za překážku osvobození následujícího prvního úplatného převodu.

Osvobození od převodního poplatku podle § 39 zák. č. 65/1936 Sb. vztahuje se též na převody domů dokončených v letech 1939 a 1940 (§ 3 zák. z 13. XII. 1937, č. 259 Sb.) a na převody domů dokončených v letech 1941 a 1942 (§ 3 vl. nař. z 9. XI. 1939, č. 1 Sb. z r. 1940).

b) Nabytí nemovitosti z pozůstalosti v konkursu.

Při výše zmíněných zákonech o stavebním ruchu, jež přiznávají osvobození od poplatku převodního výslovně jen podnikateli staveb nebo stavebníku (ku př. §§ 53 a 54 zák. č. 44/27 Sb. z.), může vzniknouti pochybnost o tom, je-li nabytí nemovitosti z pozůstalosti oprávněného podnikatele staveb, na kterou před jejím odevzdáním byl uvalen konkurs, v dražbě v tomto konkursním řízení provedené, prvním převodem se zůstavitele anebo dalším převodem.

S hlediska práva poplatkového již skutečností, že někomu úmrtím jisté osoby napadne určitý nemovitý majetek, vzniká nárok státu na dědickou daň a poplatek z převodu nemovitostí; již pouhý dědický nápad zakládá poplatkovou povinnost, již se může dědic zbavit jen když napadlého dědictví se prostě vzdá, aniž by se k dědictví přihlásil, a to bez výhrady,

v čí prospěch, a naopak tím, že se někdo k dědictví přihlásil, nabyvá právní titul na nabytí úplného vlastnictví majetku jemu napadlého a tím mu vzniká povinnost, zaplatiti příslušné dědické dávky bez ohledu na to, zdali a kdy mu bude dědictví to soudem také skutečně odevzdáno a co se s majetkem tím později stane (srov. §§ 2 a 8 cís. nař. č. 278/1915 ř. z. a Boh. F. 8977/37). Leč tyto poplatkově právní důsledky dědického nápadu a dědické přihlášky nemohou samy o sobě býti jedině směrodatnými pro posouzení otázky, zdali v takovém případě, když na pozůstalost — k níž se dědic již přihlásil — byl ještě před jejím odevzdáním uvalen konkurs, a určitý nemovitý majetek z pozůstalosti té (z konkursní masy) přešel dražbou v tomto konkursním řízení provedenou na osobu třetí, jde ve skutečnosti o první převod se zůstavitele či o převod další. Příklad takový nelze srovnávat s případem, kdy v průběhu projednání pozůstalosti dědicové ještě před jejím odevzdáním zcela dále napadlou jim nemovitost, neboť v takovém případě vůli dědiců za souhlasu pozůstalostního soudu dochází k převodu majetku na osobu další — jak to bylo vysloveno v nálezu Boh. F. 7508 a 8211; — neopak v takovém případě, kdy na pozůstalost, k níž se dědic přihlásil (a tím nabyl právní titul požadovati, aby mu pozůstalost byla odevzdána), byl ještě před jejím odevzdáním uvalen konkurs, — jest dědici vzata možnost napadlým majetkem vůbec disponovati a došlo-li pak v tomto konkursním řízení k exekučnímu prodeji pozůstalostního majetku, staly se delace a přihláška dědická ohledně onoho majetku bezpředmětnými, takže takové zcizení majetku nemůže býti pokládáno za převod s nějakého dalšího subjektu (dědice) od zůstavitele odlišného. (Nález n. s. s. z 3. I. 1939, č. 238/36-6.)

Glosy a aktuality.

Ještě k vstupu Protektorátu Čechy a Morava do závazků předchozích státních útvarů.

K článku Dr. Hrdličky v Právní praxi 1/1940 zaslá nám autor toto rozhodnutí nejvyššího soudu, vydané ve věci Ck III 88/38 krajského soudu obchodního v Praze:

Rozhodnutí nejv. soudu ze dne 2. února 1940, č. j. R I 600/39 nevyhovělo stížnosti, domáhající se přerušení řízení z důvodu nedostatku úpravy otázky sukcese Protektorátu Čechy a Morava do závazků dřívějších státních útvarů, a to v podstatě z těchto důvodů: Úraz, který jest předmětem sporu, se stal na území, které bylo v Československé republice a nyní jest v Protektorátu; jest řešiti otázku, zda vstoupil Protektorát jako žalovaná strana do sporu na místo původně žalovaného. Nejde o rozhodnutí otázky mezinárodního práva, které by mohlo nabýti právoplatnosti, nýbrž o rozhodnutí s hlediska pro-

cesního práva, zda je P. passivně legitimován v tomto sporu, zahájeném původně proti býv. Čsl. státu, po případě o to, zda jde o subjektivní změnu žaloby. Pokud v tomto rámci jest předurčujícím právní poměr, zakládajícím se na mezinárodním právu, jest soud oprávněn o něm rozhodnouti, avšak pouze v důvodech, takže jde jen o incidenční rozhodnutí, které nenabude právní moci. Není důvodu k přerušení až do celkové zákonné úpravy otázky, kdo a pokud bude práv za závazky býv. Čsl. státu. Pokud jde o tvrzenou ztrátu procesní způsobilosti a způsobilosti, býti stranou ve sporu, není doličen důvod pro přerušení řízení podle § 158 c. ř. s., který přichází v úvahu jen tehdy, nebyla-li strana, ztrativší za sporu procesní způsobilost, zastoupena procesním zmocněncem kdežto býv. Čsl. stát byl zastoupen Finanční prokuraturou. Po stránce věcné: Analogie zák. č. 156/1926 není na místě, neboť jde o předpis speciální. Rovněž zákon č. 440/1919 nelze vztahovati analogicky na poměry nového útvaru. Pro posouzení otázky sukcese rozhoduje pouze výnos Vůdce a